

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесым
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 72 (22042)

2020-рэ ильес

ГЪУБДЖ

МЭЛЫЛФЭГЬУМ и 21-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИИЭП

къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмыйкъ къэбархэр
тисайт ижъугъотэштых

WWW.ADYGOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет

Инэм сымэджэщым госпиталь щагъэпсы

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Къумпыл Мурат тыгъусасэ Тэхъутэмъкье районым зыщээм Инэм район сымэджэщым екъоллагъ. Коронавируссыр къызпыхъагъэхэм зыщяэзэнхэ альэкъыщт госпиталь мыш щагъэпсы, зэклемки ашт нэбгыри 100 чэфэшт. Йофтшэнхэр зэрэлъыкъуатэхэрэм республикэм ипащэ зыщигъэгъозагъ.

Джырэ уахътэм медучреждением изэтэгъэпсыхъанкэ йофтшэнхэр ыкыем фэкъуагъэх: хэушхъафыкъыгъэ палатэхэр агъэпсыгъэх, ахэм кислородыр аращэллагъ, реанимацион-нэ отделениер агъэхъазырыгъ, йоф зышэшт врачхэр, сымаджэхэр учреждением къызэзэрэчлащхэ шыкъэр агъэнэфагъэх. Тедзэу ащэфагъэх: ЭКГ-м иаппаратхэр, рентген-аппаратхэр, биохимическэ ушетынхэмкэ лабораториер, тхъабылым йоф езыгъешшэрэ аппаратхэр, 1эзэгъу уцхэр, нэмыйкъхэри. Охтэ благъэм госпиталым компьютернэ томограф къылекъхашт.

— Непэ шээрэйль шъхъаэр — зэпахырэ узым зиушъомбгъуным ишынаагъо къызыцуукъэ тищикэгъэшт чыпшэхэр, оборудованиеир ыкыи медикаментхэр 1эпчэгъанэу тиленхэр ары. Йофтхэм язытет зыфдэштэр къешэгъуае, арышь зэклем тыфэхъазырын фое. Госпиталыкъэм непэ ишыкъагъэр зэкэ 1эклэль пюоми ухэукъоштэп ыкыи сымаджэхэр ыштэнхэм джырэблагъэ фэхъазырышт. Йофтхэм зыщикъин лъехъаным медицинэм илофышэхэм 1эпышэгъу къафэхъухэрэ бизнес-сообществэм илъиклохэм инэу сизэрафэрэзэр ясомэ сшоонгъу. Анахь гүшүэ фабэхэр зытэфэрэр Шъэумэн Хъазэрт Мэджыдэ ыкъор ары. Поселкэу Инэм дэт сымэджэщым ишыкъэгъэ оборудованием ыкыи госпиталым изэтэгъэпсыхъан апэхъэгъэ мылькур зэкэ мыш ыпшээ дэфагъ, — къыуагъ Адыгейм и Лышъхъэ.

Коронавирусым пэшүекъогъэнымкэ шээдэкъижьышхо зыхъихэрэ медикхэм щынэгъончьеи юф ашэн амал яэним мэхъанэшхо зэрийэр, ахэм 1эпышэгъу афэхъуугъэн зэрэфарер Къумпыл Мурат къыхигъэштэй.

Сурэлтийр А. Гусевым тырихыгъ.

Мэллылфэгъум и 21-р — Чыпшэ зыгъэйорышэжыным и Маф

Муниципалитетхэм ядепутатхэу, Адыгэ Республикэм ихабээ имуниципальнэ къулыкъухэм яофишишэхэу, яветранхэу лъытэнэгъэ зыфэтшыхэрэр!

Чыпшэ зыгъэйорышэжыным и Мафэ фэшт тышьушгушо!

Хэгъегум ишынэгъэкэ шъуикъулыкъу мэхъанэшхо зэрийэр мы мафэм къеушыхъаты. Хабзэм имуниципальнэ къулыкъухэр непэ яофишиэн зэрэгүүхэрэм бэкэе ельтыгъэшт цыфхэр зыгъэгумэкъыре юфыгъохэр зэшхохгъэ зэрэхъущтхэр, чыпшэхэм щылекъэ-псэукъе арлынштэр.

Чыпшэ зыгъэйорышэжынымкэ къулыкъухэм юф

зэрашшэрэм ельтыгъэе цыфхэр къэралыгъо, муниципальнэ фэло-фашшэхэм зэрэгэразэрэр, ахэм хэбээ къулыкъухэм цыхъэу афашишэрэ зэхэоштэ.

Администрациехэм яофишишэхэм, республикэм имуниципалитетхэм ядепутатхэм шээнэгъэу, опытэу, 1эпэлэсэнэгъэу ялэр зигъо пшээрэлхэм язэшшохын тапэки зэрэфагъэйорышэштэй, ягхэлтышүүхэр къа-зэрэдхъущтэй тицыхэ тэль.

Ныбджэгъу лъаплэхэр, псачуныгъэ пытэ шъуилэнэу,

муниципальнэ образованиехами, Адыгэ Республикэми ашыпсээрэ пстэуми апае шъуиофтшэн гъэхъэ-гъакъхэр щышшүүшынэу тышьуфэльбо!

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу, Урсыые политикэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ регион къутамэ и Секретарэу Къумпыл Мурат

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ Оперативнэ штабын изэхэсигъо зэрищагъ

Адыгэим и Лышъхъэ Къумпыл Мурат коронавирусны зимишъомбгъунымкээ Оперативнэ штабын изэхэсигъо тыгъусэ зэрищагъ. Видеоконференции шыкъэм тетэу ар куагъэ.

Зэхэсигъор къизэуихыээ, Адыгэим и Лышъхъэ зэрэхигъеунэфыкыгъэмкээ, зэпахырэ узым зимишъомбгъунымкээ ишкыгъэ пстэр республикэм щашэ, хабзэм иккулыкъухэм зэдьра гъаштэу юф зедашэ. Оперативнэ штаби, муниципалитетхэри, МВД-м иофышэхэри, волонтерхэри зэгуртыохээ зэдэлажхээ.

Тхъамафэхээ мафхэм цыфхэм шапхъэхэр дэгъоу къизэрэд альтаагъэр, яунэхэм зэрарысыгъэхэр Къумпыл Мурат хигъеунэфыкыгъ, Оперативнэ штабын иунашохээр зэрагъэцакъэхэрээн фэши цыфхэм зэрафэрэзэр куагъуагъ.

Иофым изытет дэгъоу къазэрагурыорэмкээ тицифхэм сафэрэз. Гухээ нахь мышэми, коронавирусын къизэуэхэрээн япчагъэ хэхь. Сымаджэхэр игъом къихэзэштигъэнхэм фэши тестхэр зылахыхээрээр фэдитукъэ нахьы ашыгъ, общественэ чын пэхэр дезинфиекции шыгъэнхэмкээ иофхэр агъэлтэшгъэх. Коронавирусны зимишъомбгъунымкээ тфэлэхкырээр зэки тшэн фае. Республиком и нэбгырэ пэпчь нахь мы

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэхъумэгъэнимкээ и Министерствэ къизэритыгъэмкээ, шольтыр инфекционнэ сымэджэшым иреанимационнэ отделение ильыгъэу пневмоние зилагъэм идуний ыхъожьыгъ. Тхъамафэхээ узкэлэбэжжэ, ипсауныгъэ изытет хыльэ дэдэу ар учреждением къагъэсигъагъ. Мы уахътэм къикюц аш ишилэнгъэ врачхэр фэбэнагъэх. Зэпахырэ узэу коронавирусир илэн ылъэ-къицтэу егуцафэх. Аш ишилэнгъэ зэхэфыгъэним фэши джырэ уахътэ ианализхэмкээ ушэтин тедзэхэр рагъикюцых. Зэпахырэ узыр илэгъэу за-гъэунэфыкыгъ, республикэмкээ коронавирусым ынкъ къикюц идуний зыхъожьыгъэхэм мыр ящэнэрэу хъущт.

Иофым къихильхан фае. Зэпахырэ узым пэуцужыгъэнимкээ амал шхъяаэу щилэхэр яунэхэм арсынхэр, цыфхэм нахь макъэрэ алуцэнхэр, санитар шапхъэхэр зэкигъ агъэцэнхэр ари, — куагъуагъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ.

Респотребнадзорын Адыгэ Республикэмкээ и Гээлорышланэ илаштуу Сергей Завгородний зэрэхиуугъэунэфыкыгъэмкээ, республикэм ис нэбгырэ 12594-мэ тестхэр алхагъэх. Нахьбэу зыщысиямаджэхэрээр Мьеекъуапэрэ Адыгэкъалэрэ

ары. Коронавирусир къизыхагъэштигъэхэм ягъусагъэхэр агъеунэфыгъэх. Аш фэдэхэу республикэм нэбгырэ 936-рэ къышыгъэштигъ, врачхэм ахэм анаэ атырагьтэй.

Къалэхэу Москварэ Санкт-Петербургэ къарыгъэхэрэми гүнэ альфа. Мэлдэлтэйгүйн и 20-мэ ехъулэу Краснодар иаэропорт къиращижки, Адыгэим къагъэсийжигъээр зэрэхүүштэгъэр нэбгырэ 55-рэ. Ахэм мэфэ 14 яунэхэм арсынхэу афагъэптигъ, нэбгырэ 4 обсерваторийн ашагъ. Зигугуу къэтшыгъэ къа-

лэхэм нэмыхэ транспорткээ къарыгъэхэу Адыгэим къаклохэрэмилине пльырим ителефонхэу 8-800-555-49-43-мкээ, 8 (8772) 52-12-05-мкээ псынкъэу макъэ арагъэун фае. Шэпхэе гъэнэфа-

уцхэмрэ медицинэ оборудованимрэ зэкигъ госпиталын илэх. ИВЛ-мкээ аппарат 53-рэ республикэм къышызфагъэфедэним фэхъэзэр. Нэмыхэ медицинэ учреждениехеми ИВЛ-мкээ аппаратхэр ялэх. Ынэкъэ къашэфыгъэгъе аппаратхэр мы тхуа мафэм къаэлэгъэхъажынхэу къагъэгүгъягъэх. Аш нэмыхэ медицинэ юфышэхэм япсачуныгъэ къизэрэуахъумэшт шъушашхэри бэу къаэлэгъэхъажыгъэх.

Изэгүү уцхэмкээ, зызрауху-мэрэ пкыгъохэмкээ, оборудованимкээ лэпчэгэлан щынэним тэльэпсихъэгъэ юфхъабзэхэр республикэм джыдэдэм щызэрахъэх. Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ медицинэ учреждениехем ярезэрэв зэгъэуугъэ-нымкээ мэлдэлтэйгүйн и 28-м ехъулэу юфхэр аухынэу пшэ-риль афишыгъ.

Сымаджэхэм апае чыпэ 500 фэдиз республикэм ща-гъэхъазырышт. Гүшүэл пае, инфекционнэ сымэджэшым нэбгырэ 170-мэ щялээнхэ альэкъышт. Мьеекъопэ къэлэ сымэджэшым чыпэ 250-рэ, терапевтическэ отделением — чыпэ 70-рэ ща-гъэхъазы-рышт. Поселкэу Инэм дэт сымэджэшым чыпэ 100 ща-гъэхъазырыгъах.

Зэхэсигъом иклем Къумпыл Мурат цыфхэм, бизнес цыклюм-рэ гурытымрэ лэпчэгэлан ѹгъэ-гээтигъээнимкээ пшээрильхэр афишыгъэх. Экономикэм иль-енкъо зэфшъхъафхэм юфхэм язывт ашызгэшэхъэним пае зэхэсигъохээр зэхащэнхэу мыш щырахъуагъ.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-къулыкъу.

Тхъамэфитум зэфэшыгъэшт

Къихъашт мазэм и 2-м нэс Адыгэкъалэ дэт сымэджэштэу К.Батмэнэйм ыцээ зыхырэм карантин шыкъэм тетэу юф ышэшт — мыш щилэжьэрэ нэбгырэ 18-мэ зэпахырэ узэу коронавирусир къальыгъэшт.

Сымэджэшым иврач шхъяаэлээзэн юфимкээ игуадзэу Ачэхъу Заур къизэрэтифилогъэмкээ, зэкигъэмкээ нэбгырэ 31-рэ (ахэм ашыщшуу 14-рэ медицинэм иофышэх, 17-рэ ыпкээ къичефагъэхэр арих) мыш джырэ уахътэм чеубытагъэ хуугъэ — тхъамэфитум къикюц чеекъынхэе фитхэп, зэпахырэ узыр къякъуугъэм къэзышыхъятышт улпъэкъунхэр арагъэшых. Тыгъуасэ ехъулэу зымы коронавирусир мыхэм ашыщшуу къыхъагъэшьт, уахътэ зытешшэх, джыри ауплъекъущт.

Зэпахырэ узым нэмыхэ гумэ-къыгъохээр зиэхэри гум ранэхэрэп, ахэм Пэнэжыкъуаа дэт сымэджэшым зифагъэзэн альэ-къышт. Ачэхъу Заур къизэрэхийгъэшгъэмкээ, анахъэу зыпильхэр цыфхэр яунэхэм къарамыгъэхъяу ящыкъэгэе лэпчэгъур арагъэгъотыныр ари. Гүшүэл пае, уз хэхыгъэ зилээр зыгорэм егъэгумэкъимэ, Пэнэжыкъуаа сымэджэшым ирегистратурэтеон ыльэкъышт, ар зыуплъекъущт врачыр унэм къыфэкъошт.

Уц лээгъуухэу къафыратхы-къыхэрэри къэзышыхъятырэхъялхэм къальыкъонхэу ишы-къаагъэп — уц щапэхэм зээгъын-нагъигъэ адашыгъэу ахэр аратых, уцхэм къальыкъонхэ зэрэфаем-кэ аужырхэм макъэ арагъээ.

яунэхэм арсыхэу зэлазэхэрээр нэбгырэйтф, сымэджэшым че-лэлтийр нэбгырэйтлү.

Шуугу къэдгэхъяжын, Адыгэкъалэ къыщысиямаджагъэхэм япчагъэ зэрэбэм къыхэкъе, икыгъэ тхъамафэм щызеконхэмкээ шапхъэхэр щагъэуцугъэхэр нахь щагъэпхъэшагъэх. Апэ лээзаплэр зэфашыгъагъ аш щилэжьэрэе врачыр къизэрэшы-сымэджагъэм фэши, джы зэрэс-сымэджэштэу карантин юфхэм та-шакъи эхъагъэх.

МЭШПЛЭКЬО Сайд

Тигъэзетеджэ лъаплэхэр!

Мэлдэлтэйгүйн и 20-м къыщегъэжьа-гъэу и 30-м нэс фэгъэктээнгъэ зиээ къэлхэгъу уахътэр макло. Мы мафхэм гъэзетэу «Адыгэ макъэм» ятлонэрэ ильэнснэхэом тельятаагъэу мыш фэдэ уасэхэмкээ шъукъэлхэн шъульэкъышт:

зы мазэм къышыгъуукъиэним пае къэлхаплэхэр зэрэхъурэр

— соми 117-рэ чапыч 50-рэ;

мэзихым пае — сомэ 705-рэ.

Мэлдэлтэйгүйн и 30-м ынж къэлхаплэхэм къыхэхъожышт. Къыдгурэло, тигъэзетеджэхэр, непэ чыпэ 70-рэ зэжъу шъузэритьр, ау мы уахътэр къызфэ-шумыгъэфедэмэ, нэужым гъэзет къэлхэнир нахь лъаплэу къышыгъуфы-дэкъыжышт. Тышъущэгүгъы гъэзетэу «Адыгэ макъэм» шъукъэлхэнэу, та-пэки шъутигъусэнхэу!

ГҮЭЛЭШҮҮГЬЭ

Аужырэ уахтэм зэпахырэ узыкэу дунаим кытэджагьэр Адыгеймкі нахыбэмэ алтынсэу кыублагь. Мафэ къэс кызызхагъэшгэхэм япчагъэ хэхьо. Ащ елтытыгьэу мы узыр зилекэ зэгуцафэхэрэм іэпынэгьу псынкіэм илофышэхэу алтагъаклохэрэм япчагын хагъэхьуагь.

Районхэм мы күулын күм икүтамэй арытхэм аацылжээрэ пстэури коронавирус кызыпхыха тэхэй алтытэхэрэм алтагъаклохэрэм япсэгыгьэу хэушхъяфыкыгьэу «аулэшгэй» — нэбгырэ пэпч кыээзүхумэшт штуашэхэр илэх, зыэральэкынхашт пкыгыохэу узыр кыапызымыгъехащхэр арагъеготых, машинэхэу кызэреклокынхэрэри зэртхакынштхэ зэхэштхагъэхэр икьюу ялэх.

Іофыр нахь ашыкын

Тэхүйтэмькье, Теучжоу районхэм ыкін

Мыекъуапэ ыкін ащ хэхьэрэ псэуплэхэм агъекорэ іэпынэгьу псынкіэр тоо зэтэутыгь: хэужынхыхэйэуз зилехэм адэжь клохэрэмрэ коронавирус ялэу зэгуцафэхэрэм алтагъаклохэрэ хэушхъяфыкыгьэ купхэмрэ. Аужирхэр 4 хувьтагъэхэмэ, джы 5 ашыгьэх.

Адыгэхкалэ зэпахырэ узыр кызэкүгэе цыфэу ашыпсэухэрэм япчагъэ нэмикі районхэм ялтыгъэмэ, нахь ашыб. Ащ елтытыгьэу псэуплэу Яблоновскэм іэпынэгьу псынкіэм икүлүкьюу дэтыри хэушхъяфыкыгьэу зетырагъэпсихаагьэу тофешэ.

Мыекъопэ, Джэджэ ыкін Кошхэблэ районым изылахь, нэмикі районену къенагъэхэри Мыекъопэ күлүкүмрэ тхамыклагьоу кыхъухэрэмкі медицинэ

Гупчэмрэ (Центр медицины катастроф) афэгээзагъэх.

Шэпхъакіхэм атехъагъэх

Адыгэ Республикаем псауныгъэр къэухумэгъэнкі и Министерстөвэ инуашюокі, коронавирусыр кызыпхыха тэхэй алтэунэфыхэрэр зэрэуплэкүштхэ шыкіэр, уахтэу ащ фыхэхыгъэштэр, шапхъэхэр аухысигьэх. Ащ къахеубитэ узыр кызээ

күеуатэ Сетэ Маринэ. — Зэпахырэ узхэмкіэ ыкін къэлэ сымэджэшым ачэлхэр Мыекъопэ къэлэ сымэджэшым и КТ-аппарат зэрэуплэхэрэр; Мыекъуапэ, Кошхэблэ ыкін Мыекъопэ районхэм ашыпсэухэрэр республике клиническэ сымэджэшым щауплэхэр; Адыгэхкалэ, Тэхүйтэмькье, Теучжоу районхэм ашышхэр Адыгэхкалэ ирайон сымэджэш кызызяплыхэрэр; Шэуджэн, Красногвардейскэ районхэм къарытыхэрэр Красногвардейскэ район сымэджэшым етэшалхэх компютеркі ауплэкүнхэу. Джыри ээ кыкызэгэхтэхы — тидэки гъэлэшгэшгэе шыкіэм тетэу зэрэухуумагъэхэм пае.

— Компьютернэ томографиен сымэджэшым чіэлхэр зыдатщэхэрэр нэмикіхэм къямгоонэ гъэпсигьэ — чіэхэпэ шхъяф илэу унэ хэхьгээм аппаратыр чіэт, —

Кыхэгъэшгэшгээн фае, машинэхэм суимаджэхэр

ШЫКЭМ тетэү

зэрэзэращэхэрэри узыр зыуқышт зэхэшыягыжкэлэренэу зератхъакыихэрэр — сымаджэр зынагъесырэ нэүж зэпахырэ узхэм-кэлэ сымэджэцым автомо-бильхэр шапхъэхэм атетэу шаукъэбзыжыхы.

ЧЭШ-ЗЫМАФЭМ 500 фэдиз

Гурбытымкіә Адыгеим Іәпшіләгтү псынкіәмкіә иккүлыккү дәкіңгі 500 фәдіз чәң-зымафән ешы, ащ ышыщәу 50-р — Мыекүапәкіә. Мы пчаягъэр КТ-м ащәхэрәр хэмыйт-хәу ары.

— Зэпахырэ узэу къе-
жьагъэр щынагьо къэзы-
шырэр пэтхъу-утхъум
ехыншырэр апэрэ нэпльэ-
гъумкэ зэрэштыр ары,
— elo Сетэ Маринэ. —
Пкъышьолым илптырыгъэ
дэкёяяльэу, пскэнры къэ-
зыштагъэу, зикъупшхъэ
зэртыпылэхэр «къыри-
лонтийкэу», зычай узэу
къытеохэрэр коронавирус
ялэу тызэгуцафэхэрэм
ахэхъэх. Аш фэдэу къыт-
фытеохэрэм япчагъэ
аужырэ уахьтэм хэхъуяг.
Ашхъэ уназэу, ятхыпкь
узэу, яльыдэккяуе хэ-
хъуягъэу къытфытеошты-
гъэхэр бэкэ нахь маклэ
хъульгъэх.

Гъэлъэшыгъэу альэплъэх

Медицинэм илофышилэхэр непэ анахь чынгэ

кын итхэм ашыцых. Іэпү-
іэгъу псынкіэм икүүлү-
күүшіхэр тштәхэмэ, ялоф
кызызэркылоп — мыхэр
зэмыйгуцәфәхэрэ узым
рихыыләнхә алъекыышт
— зэкіеми апә сыма-
джәхэм яуаләх. Аш елты-

тыгъэу тхъамафэм зэ
медицинэ уплъэкунхэр
арашыллэх.

Непэрэ мафэм ехъуллэу нэбгыриту йэпилэгтэй
псынклем илофышлэхэу коронавирусыр къызпыхъагъэхэу сымэджэшым члэфагъэхэр. Ахэр хэүшхъафыкыгъэ купхэм ахэтагъэхэр арэп, куп къызэрыклохэм якъулы-күушлэх. Зы нэбгырэрэ зыгъэпсэфыгъом щысыгъ къызэссымаджэм. Нэмыкхэр, Тхэм ишыкуркэ, къэссымэджагъэхэп, гъельэшыгъэу заукъебзыжы.

Лъэшэу
афэрэзэх

Адыгейим и Лышъхъеу
Къумпъыл Мурат, псауны-
гъэм икъэухъумэнкэ ми-
нистерствэм, сатышхъеу
Іэпшіэгъу къафэхъухэрэм
льшэу зэрафэрразэхэр
Сетэ Маринэ игущыІэ
Къышхъигъэшыгъ.

— Республика м иэ-
шхъэтхем яшыагъэкэ
тилофышлэхэу тхъамэфэ
пчыагъэрэ ядэжь мыкло-
жыхыхэу къулыкъур зы-
хыхыхэрэ зычэссыцтхэ
хъаклеш афыхахыгъяу

мафэм тфэгъогогүурэ щагьашхэх, — кытфи- лотагь аш. — Джащ фэдэу псынкэ гъэшхэнүм тэ- гъэпсихъээйэ ресторанхэу Мыеекуяалэ дэтхэм ащищ- хэм макъэ къацэльгүр коронавирусым цыифльэп- кыыр зышбэнэирэ уахжтэм медицинэм илофышлэхэр зэрагъэшхэштхэмкэ ыкыл аар агъэцэклэжбы. Пстэури тхьяаげэпсэух, лъэшэу та- фэраз лъяхъэнэ мыслын- кэм Испылэгүр кызыэрэт- фэхъухэрэм пае.

«Үзыр зэкІәмымкIоу тыуцущтэп»

Сыд фэдизэу узыр щынагьоми, дунаим щыгэныгъэр зыщыгхыгъэхэм япчьягъэ щыбэу, тиреспублике цыкгуи къыхэла-гъэми, Іэпшэгъу псын-клем щылажъэхэрэм агу агъэкло-дырэп. Ащ ишыхват сурэтхэу нэмийкхэм агу къыдащэнэу зытырахыхэу, интернет нэклуб-гъохэм къарагъахъэхэрэи.

— Зэпахырэ узыр зэ-
кіэмүкіомэ, тыуцущтеп,
тэри тыкъызэкіекштеп!
— elo Сетэ Маринэ. —
Зыими ыгу ыгъэкодырэп,
къэшынэхэрэп тиофи-
шлэхэр. Тисэнхъят ты-
фешьыпкъяу, цыфхэм
тыгу афэкъабзэу тапекі
типпшъериль дгъеңкіешт.

Гүйцээний төслийн талаар

Цыифхэу медицинэм илоғышхэм якын кызыгурымылохэрэм дунээ хъытыум инэклубгохэм тащылкэ. Ахэм зыща- гъэгүүшэ мыхуущтыр зы — ежхэр яунхэм арысхэу, ясабыйхэм, ялахылхэм адисхэу ла- хэр атхыхэу щэсыфэхэ, МЫХЭР АРЫХ (сым- джээххэм ачлэхэри зэра- хэтхэу) тхьамэфэ пчья- гъэрэ яунагьюхэм апэ- лапчэхэу, япсауныгъэ- ре ящыэнныгъэрэ щинэ- гьо чылыгэрагъяуцхэу, кын хэфагъэхэм ӏепы- лэгүу языгъэкылхэрэр, дунаим кытезыгъэхьо- жыхарэр.

Медицинэм илофы-шлэхэу уз щынагьом бебныхэрэм тапэкэл нахь игъэц хотыгьеу нэлүасэ шъуафтшыщт, тикьы-дэкыгыхэм шъуакы-льчилж.

МЭШЛЭКЬО Сайд.

Амалык IЭХЭР егъэфедэх

Къокып!эм щыпсэурэ лъепкъхэм я
Къэралыгъо музей и Темир-Кавказ
къутамэ илофыш!эхэм республикэм
исурэтыш!хэм ящы!эныгъэрэ
ятворчествэрэ зыш!оигъэш!эгъонхэр,
къэгъельэгъонхэм алышпльэхэрэр,
изобразительнэ искусствэм
ыльэныкъок!э зиш!эныгъэ хэзыгъахъо
зыш!оигъохэр ямузей исайт
зыщагъэгъозэнэу кырагъэблагъэх.

— Щыңынгъэм чыпілә гъенәфагъехәм тазыригъеүцокә, нәмыкәу түзекон, тыгуышысән фәуемәхъу, нәмыкі зәфыыштыкіләхәр тазыфагу иль мәхъух. Шыңынгъэләжышшохәми, цыиф кызырь- піэм щыпсәурә лъәпкөхәм я Къэралығы музей и Темыр-Кавказ күтамә исайт идгъезхъағъәх. Арышъ, зыштоиғы мистәуми ахэм непә нәүясә зафашиын альәкіышт, — кыыштағы музейим.

шхокеми, цыф къызыры, клохеми ар афэгъэхъыг. Хэти къезыуцухъэхэрэм нэмык!эу афыщыт мэхъу, программа!эхэм зафегъасэ. Ау пшъерыльеу илагъэхэр зэригъэцк!эн фээгъэ шапхъэр къэнэжьы, — къытыгъ музеим ипресс-къулыкъу.

Изобразительнэ искус-
ствэм ихудожественнэ
стильхэм афэгъэхыгъэ
Іэнэ хурааер видеокон-
ференции шыкылэм тетэү
музеим шыкылаагь.

как символический образ изобразительного искусства» зыфиорэр, музеем научнэ юфышэ шъхьаэу Л. А. Хъяклом идокладэу «Культурное возрождение адыгов сквозь призму художественного творчества Нурбия Ловпаче» зыфиорэр, философие шъенныгъэмкэ докторэу, Краснодар щыц И. А. Аполлоновым ильэтегъяу-цо. Джаш фэдэу Тырку-ем щыщхэу, социологи-емкэ докторэу Джемре Жаде, Эльчин Башол, адыгэ лъэпкым къыхэ-къынга Тыркуем щыпсау-

— Тидокладхэу видеоХэм атетхагъэхэр конференцием хэлажьэхэрэм алэкшаньхьаагъэх. Къокыгъэ, Тыркуем щыгсэурэ сурэтыш цэрийоу Ахмет Иозел яеплтикэхэми мыш нэүасэ защишашын алъекшит.

Диньри зыухъумэжьыным къыфэджэ

Узир зэпамыхыжын нынэшнийн пае цыфхэр яунэхэм къарымыкынхэу къералыгъом щаштэгээ псэуккэ шапхъехэм мэлдэлтэйгүйн и 30-рэ нэс къячээ ялангуяа агъенэфагь. Ишыклагъэ охууфе нэс унашном ипалье лъагъекто тэшт. Урамхэр зэгъоюю, цыфхэр яунэхэм арысах. Аш елтыгъэу нэкимээзүү къеблагъэрэм ишапхъехэр съдэуштээ гъецэклагъэ хъущтха? Аш зэрэххэвхаштхэ шыким ыгъэгумэцкынхэу быслымынхэм Диндэлэжжаплэ илошишхэм урчэхэр афагъезагъэх. Муфтиим илээгээ, Мэфэхъэблэ мэштийн ишаммамэ Хъасани Мыхъамэт урчэхэм яджуауп къаретыжы.

Хъасани Мыхъамэт:

— Узэр дунаир зэлтын зуубытгыгэм ишынагын цыфхэм урчэхэр афагъезагъэх къарегъети. «Сыдэуштээ тынэкыщт? Нэкимээр щынэшт?» — зылохъэрэри къахээх. Нэкимээр охтэ гъенэфагъем епхыгъэу щыт, къеххурэм елтыгъэу зэкэлэхъанэу е лъагъэктотэну щытэп. Икъыхатэгээ мэфэ 29 — 30 зэрхъурэр. Зынэкыщт цыфхэм иакыл төфэн фай, акылынчъэм ынэкынир төфэрэп. Джаш фэдэу сымаджэм ынэкынэу щытэп, мысымаджэр, уз гъэтэлтигъээ зимишэр ары. Уз зыпильыр къэмештэн, цыф сымаджэм псаум пигъехан ылъакыщт. Ар псэкодынху, аш фэдэ

хэмкээ а мафэр зэдэтэштэ. Районхэм, чылехэм имамхэр ялх, ахэм урчэхэр афаклох. Шынкъэмкээ, мэштихэм тафлэжьыгь, бэрэскэхшо хутбэхэм ачыпэ Ѣдэжэгъо нэмазхэр тэшных, азаныр къеджэ, аш ымакъэ зэрэххэтхэрэри шыкур!

— Къин хэфэрэц цифхэм, узым нэу- цужхэрэм сыйд ашин фау Къур- Ианым къылорэр?

— Пегъымбарэу Мыхъаметын къизериоремкээ, цыфхэм уз къазфыкъокырэм, охууфынхээ зэххэхъанхэу щытэп: «псаур уз зидэштийн къону щытэп, сымаджэхэри зыдэшисхэ чыпээм дэрэсих ёло». Адьгейим, Урысюм язакъоп, зэрэдэнау къеклигь узир. Непэ тэ сыйд пшъерильеу къиттефэрэр? Республикийн иЛышхэхтэхэм янашхэм тальэппэ. Псаунгъэмкээ министерствэм тедээ. Цыф зэххэхъаныр, іспэубытынир дгээцуунэу, унэхэм тарысынэу къиттефэ. Тхэм тельэун фын узир тшъхьашхынэу, цыфхэр Тхэм игъогу екъоллэхъанхэу. Джыдэдэм мэштийн, цыф зэххэхъан яшшүгъэ нахь зэхэтшлэг. Ау етлани мэшт къонир арэп джыдэдэм мэхханэ зилэр, уищынэгъэ, уипсаунгъэ къэуухъумэнхэр ары. Уз зыпильыр къэмештэн, цыф сымаджэм псаум пигъехан ылъакыщт. Ар

псэкод къэтимыхынир ары пшъерильеу хүрэр. Тызэукальгъэм зэпчыжьэу тыштэу, іспэубыт къихэмыхынхэу, нэгу ихор дгээфедэу — шапхъехэр зэкэ дгээцаклэхэу тыпсун фын.

— Заур, узым шапхъехэр къышо-
хыльэцла, сыйдэу-
щтээ ѹгуягъэцаклэх-
хэр? Хъутбэхэм
ачыпэ сыйд фэдэ
зэпхынгъэ амалха
жъугъотгъэхэр?
Сыйдэуштээ быс-

лъымэн диним изэ-
гъэшинэгээ епхыгъэ дэ-
сэхэр зэхашуущхэ-
ра джыэр уахьтэм?

— Мир урчээ анах шхъяалхэм ашыц. Ныбжыкъехэм, нахыжхэм, мэштийн къекуаллэхэу есагъехэм, аш илэшшүгъэ зышхэхрэм къин къашхэу. Бэрэскэхшо нэмазхэр зызэлтэгъэум тащыц къэлэ заулэ зэххэхъэхи, дунэх хытынум чыпэхэр щырийх нэбгыре заулэ узэпхыгъэу ўшын эзэдгүүштээн плъаклэ. Ау ежь къэралын шынхэрэдээ амалхэр агъефедэгъэх. Инэм, Псэйтыху, Яблоновскэ Имамхэм, сэри сахэт, фэдэ десэхэр,

Быслымынхэм агъельэпээрэ нэкимээр къихъанкээ мэфэ заул нынэп къэнэжыгъэр. Адыгэ Республикэм ыкчи Пшызэ шъольыр ашыгсэурэ быслымынхэм я Диндэлэжжаплэ коронавирусийн зиушъомбъунэу къизежьэм, мэштихэр цыф зэхэхъаплэ, уз зэпхыгъэ мыхъунхэм пае унашо ышыгъагь мэлдэлтэйгүйн и 20-рэ нэс ахэр зэфэшыгъэнхэу.

сыхъатныкъо, сыхъат якъыхаагьэу зэхашхэх. Аш фэдэ амал зэрэштийн тегээгүштэ, урчилеу къатыхэрэм джэуапхэр ятэшхых. Ватсал зэпхынхээр, Инстаграм нэклубхэр тэгъэфедэх.

— Заур, о пшъхъэцла, ишшиунаагъоклэ сыйдэуштээ унэрыс шапхъехэр ѹгуягъэцаклэхэр? Сыйдэуштээ уафасакыра?

— Сэ сяне-сятэхэм сахэс, псаух, сабийхэри сиэх. Амалэу щынэмкээ унэрыс шапхъехэр тэгъэцаклэх. Сяти цыфхэр зэриштэгъэ, джы унэм ис, сяни зыми къорэп. Сабийхэри дунэх хытынум иамалкээ еджэх унэм зэрсхэй. Щагу-хатэ тиэшь, къитэхъыльэкырэп. Шыкур!

— Районым икъихи быслымын диним феджэнхэу Иорданием къуагъэ ныбжыкъехэм зэпхынгъэ адышуула? Сыйд якъэбар?

— Узым дунаир зэлтын зэххум, ахэм тафынхээ таогъяа, зыгорэх къэкохынхэмэ, зэхэгүүштэхэм түү. Шхъяа, ежхэр нэбгыре заулэ мэххүхэти, зэхэгүүштэхэм, къэнэнхэу унашо ѿшыгъэ. Бэмшшэу джыри тадэгүүштэгъэти, еджэним паублэжыгъэу ары къынээрэтуягъэр. Япсаунгъээ, язытэгти рэххэхэх, зэкэри дэгъу.

— Къэлгээн яхь — быслымынхэмкээ дунаим ианах чыпэ лъаплэхэу Меккэмрэ (Чабэмрэ) Мединэмрэ іэкыб къэралхэм къарымынхэу Хъаджэ къо зышхэхъохэм апае гъунапхъехэр рагъетыгъэх. Ау ежь къэралын шынхэрэдээ амалхэр агъефедэгъэх. Инэм, Псэйтыху, Яблоновскэ Имамхэм, сэри сахэт, фэдэ десэхэр,

нэфагъэу мэштийт шхъяа, дагъахъэх. Ар къезуу-шхъяатырэ видео Ватсалын Хъасани Мыхъамэт къытигъэлэгъэгү.

Хъасани Мыхъамэт:

— Меккэмрэ Мединэмрэ адэт мэштихэм — зынэмазын посэлэ минишэх къызщихырэм нэбгыре шъэныкъо-шъэныкъо льытагъэхэу, улъякүгъэхэу, уз апымылэу ада-гъахъэх нынэп. Ахэри къэралым щыщ цыфхы. Мэштихэм акоцлэхэр дезинфекции ашыгъэх. Гъунапхъехэр зэфашыгъэх. Джыдэдэм зыми джэуап къытышштээ — сидигьо мэштихэр, гъунапхъехэр мъязэуахъыжыщхыт? Ар уахьтэм къыгъэнэфэшт.

Мары Мэфэхъаблэ щыщ врач ныбжыкъэу Терека Чёркези Тыгъужьмэ ашыщыр Мыеекъопэ госпиталын мы мафэхэм Ѣлаажьэ. Чылэм къыгъээжырэп, унагъом къыхэхъяжырэп. Госпиталын юф ѿшышилээрэ врачмэ ахэтэу сымэджэштэм къынчэнагъэу ѿф ѿшэ, телефонкээ загъэрэ инуагъо ѿшхэм къадэгүүштээ.

Охтэ хыль, охтэ ушетыгъэ тээхэхтэй. Къэралыгъу, хэтрэ цыфхъялэхэр зэхэдээ имынэу узым зэрэднауе зэллийн ѿшыгъэ. Ушетыгъэ иуахтэ тиакылрэ тизеклиялэрэ зэу, тиунэхэм тарысэу зытүхъумэжын фын.

Хъокио Заур:

— Джыдэдэм тээхэхтэй куу ухэлтээн фай. Урчилеу къэсэгээуу. Алерэр — сыйдим пае мир къытэхъулэрэ томэ, ушхъяагъу зэфэшхъафхэр иэн ылъякъыт. Тизеклиялэм, тээмэ къагъэхъагъэр ары тизеклиялэм, тизеклиялэрэ зэу, тиунэхэм тарысэу зытүхъумэжын фын.

пцы зыусырэм хинэжын фын, мыхъун зышэрэр изеклиялхэм ярэгупшыс. Ятлонэрэр — «сыд джы тшлэн фау?» томэ, Алахэз закъом шошхъуныгъэ, гүгэ ин фытилэн фын. Алахэз нэмийк зыми ттыригъэкын ылъякъытэп къытфэсигъээ ушетыгъэрэ, арышь, аш тэлээжн фын ттырихъынэу. Къэралыгъом иуашхъохэр дгээцэкленхэ фын, къин ядгээлэгъунэу ѿштэп тиэшхъяэтхэм. Зиооф хэль цыфхэм тядэунэу ѿштэп. Хэшшык фызимызхэм ягушыэ нэпцыхэм тядэунэу ѿштэп. Къинэу тээхэтийр ахэм нахь къин къытфашы. Ящэнэрэ урчилеу — мыйр зытэкъыкэ, сид тшлэн фае? Шэн-хабзэр, зеклэхэр дэгъухэр дгээбэгъонхэ фын. Узир зэкэлкөнэу, сымаджэхъэр хуяжынхэу, псаунгъээ пытэ агъотижынэу, псаухэр пэчхыжэх хуунхэу Тхъэм тельээ.

Хъасани Мыхъамэт:

— Мы уахьтэм шхъяа, еж-ежырэу Алахътээлэ закъом зыгъицээнэу ѿштэп. Ишъэрэльхэр ыгъээнэфэнхэ фын. Пшъэрэльхэм ашыщ инэмаз ышынэу, Тхъэшхом зыфигъэзэнэу, ИУНАГЬО ИГҮҮСЭНЭУ. Унагъор шхъяджи иптиатл. Ти Лышхъэ тидаеэн фын. Къэралыгъом ыпашхъи, тицифхэм апашхъи аш пшъэдэкъыж ин ехь. Алерэм тедэумэ — тиунэхэм тарысмэ, сымаджэхъэм яччагъэрэ нахь мацэхъи, узым тифырикъыт. Мы тээхэт уахьтэр псынкээ тэкинэу, ѿшынкээ-псэукэ рэххатын къыфэдгээжынэу Тхъэм тельээ.

ТЭУ Замир.

Тектоныгъэр кызыдахыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхъурэм ипэгъокI

Кызыцэкъэкъижыхээзэккожьыгъэх

Хэгъэгу зэошном ильэхан тидзэхэм нэмыцхэр зэхагъэтакъохи зашыткохэм ыуж И. В. Сталиным кыблэ-къохъеплэ лъены-къомкэ чыжьэу лъыкотэгъэ пыир кызэтыригъеуцонэу унашьо ышыгъагь.

Ар къадэхуным пае Терек пэблагъэу щызэогъэ нэмыцхэм яапэрэ танкыдээ зэтыраэжэн фэягъэ. Закавказскэ фронтын тизэолпэу щызахэрэм чаныгъэ кызахгъэфэнэу Сталиним къа-тиригъэптыхъэгъагь.

Тидэхэм Сталинград шъхьа-фит зашыджым, Донрэ Ростоврэ нэмыцхэр кыщадзыхъанхэр пшьерьль шъхьаэу къафагъеу-цугъагь. Ар къадэхун зэрилжкъытим пыир тещыныхъэ-щыть, яапэрэ танкыдээ псынкэу Кавказым ращыжын фэягъэ. Джашыгъур ары Гитлер идэхэм кызэккёнхэу унашьо къазыфишыгъагьэр.

Фашистыдээ купэу «А» зы-фиорэр советскэ зэолхэм къапэуцужынэу амал илагъэп, гузэжьогоу тигъэкъохъаплэм-кэ ыгъэзагъэу клоштыгь.

1942-рэ ильэсүм ишэкгогу мазэ ыккэм генерал-фельдмаршалэу фон Манштейн дээ купэу «Дон» зыфиорэм пащэ фашыгъагь. Тидэхэр зэтыригъажэхэзэ, нэмыцхэр Кавказым къи-ришыжынхэу щытыгь.

Фашистыдэхэм зэонир зэ-пагъэуцугъэу зыкъагъэгъунэжынээ зээккёжыкъытгъэх. Тизэолхэр аш тегушуухъагъэхэу лъэ-къеу яэмкээ зэклакфэштгъэх. Адыгейм икүшхъэхэми къа-

нэсыгъэх. Туапсэ пэгүнэгъэ-лоу щыкогъэ зэпэуцужхэм нэмыцылъэу щагъечагъагьэр бэ. Күшхъэ-шхончэо дивизиехэу клочаджэ хъугъэхэр псыхью Пышщэ нэс зэклакъохи, кызэтуюцогъагъэх, ау ахэр зэоним тегъэпсхъажыгъагъэхэп.

Советскэ гьогушхэм километри 155-рэ хъуре гьоогоу «Псыштуал — Мыекъуапэ» зы-фиорэр зэрэшырэм нэмыцхэр инэу ыгъэгумекъытгъэх.

Пыир иартиллери нахь псынкэу күшхъэхэм кызэр-рахишкъыт амалым лъыхуущтыгь. Клыапэу яэгъэ за-къор «Туапсэ — Хъыдыжь — Мыекъуапэ» зыфиорэр гьогур аргыгъэ.

1943-рэ ильэсүм иапэрэ ма-фэхэм я 97-рэ егерскэ дивизи псыуплэу Шаумян къыбигынагь, аш я 101-рэ дивизиери ыгүй итэу зэклакоштыгь. Гене-рал-майорэу Мюллэр зэхигъеу-цогъэ планым кызэрэдиль-тэштгъэмкэ, щылэ мазэм и 17-м күшхъэу Гейман, и 23-м күшхъэтхыхэу Гойх, Сарай къабгыненхэ фэягъэ.

Нэмыцхэр зэклакоштыгъэх. Тидэхэр ренэу атебанэштыгъэх, пыим чэнагъэхэр рагъэ-шытгъэх. Күшхъэу «Лысый» зыфиорэм дэжь нэмыц дин

визиу «Эдельвейсым» ираз-ведбат щызэхагъэтэкуагь. Мэфэ псам тидзэхэр зэпа-мыйгоу къапэуцужыгъэ фашистхэм яэзуагъэх.

Күшхъэхэм къацкъыжын зыльэккёгъэх нэмыцхэр зэклэ къалэу Мыекъуапэ икъыблэ лъэнхыкэ километри 10 фэ-дизкэ пэчкыжэу агъэнэфэгъэ чыпэм щызэрэуцугъоижынхэу щытыгь.

Щылэ мазэм и 24-м фашистхэр Хъыдыжькээ дэккыгын-гъэх, 25-м псыхью тель лъэ-мыйджыр къагъау Ашшеронскэ къабгынагь. А мафэхэм я 49-рэ нэмыц күшхъэ-шхончэо кор-

пусыр псынкэу «Мыекъуапэ — Шытхалэ» зыфиорэр гьогумкэ Усть-Лабинскэ лъэнхыкъом реклакоштыгь.

Нэмыцдээ зэклакохэрэр Усть-Лабинскэм бэу щызэти-рихъэгъагъэх. Танкхэр зыдэкло-штхэр амышиэу зэхэтигъэх. Я 42-рэ гренадерскэ полким ипащэу, полковнику Ауэрэрия 46-рэ лъэсүдээ дивизи икомандирэу генералэу Хак-циусрэ Мыекъуапэ зэрэдсхэу кызээлкэгъэ нэмыцдээхэр зэрэзэлкэштхэ шыкээр аухэ-штгъэх.

Ауэр картым къериши йапэ-кэ кыригъэлэгъэз кырило-гъагь:

— Мары «Мыекъуапэ — Шытхалэ — Усть-Лабинск» зыфиорэр гьогур. Ар псыхью Пышээ пхырэки. Мы гьогу за-къор ары күшхъэ-шхончэо корпусыр зэрэштигэу зэрип-шынэу щыэр. О ахэм пащэ уафэсэшы ыккэ ппшэе кысэ-

лъхъэх о уиполк, Шытхалэ къэсигъэ батальоны, само-катнэ батальонэу роти 3 зы-хахъэрэр, артиллериискэ диви-зион псынкээр шыхэр зэригъу-сэу ыккэ артиллериискэ бата-реер. О уилофир корпусу зэ-клакорэм чэнагъэ емыгъэшы-ныр ары. Пыеу шъуауж итэм шъуфыримыкъущтмэ, шъуп-мыуцуж. Аужырэ нэмыц зэ-оллыр лъэмыдхым зэрикэу, саперхэм ар къагъэонэу яу.

Щылэ мазэм и 26-м я 46-рэ лъэсүдээр Мыекъуапэ кыд-дэккыгыгъагь, и 28-рэ мафэм гренадерскэ полким иподраз-деленихэр кыдишыжыгъагъэх. А мафэхэм ауж полков-никэу Ауэр Пышээ лъэмыдхым икъыжыгъагь.

Джарэущтэу нэмыц техако-хэм Мыекъуапэ къабгынэгъагь, ахэм къэлкэу тидэхэр ауж ит-хэу чэнагъэхэр арагъэшыгъээ язэуагъэх.

Иван БОРМОТОВ.

